

Resolutioner

Bemærk: Kirkeministeriet har ved redaktionens slutning endnu ikke udgivet resolutioner fra 1. januar 1970 til 31. december 1972; men de vil blive aftrykt i »Vore Kirkegårde« i en senere årgang.

Kirkeministeriets skriv. af 1. dec. 1975

(til krematoriebestyrelserne) om *de nye bestemmelser om begravelse og ligbrænding, herunder at kirkegårdsbestyrelserne fremtidig ikke skal meddele til krematorierne om nedsættelse af urner på kirkegårde*. 1. kt. j. nr. 0131-4.

Med ikrafttrædelsen pr. 1. januar 1976 af lov nr. 246 af 26. juni 1975 om begravelse og ligbrænding ophæves lov nr. 162 af 18. april 1950 om ligbrænding. Fra samme dato ophæves endvidere justitsministeriets regulativ nr. 202 af 1. juni 1937 for udførelse af ligbrænding og justitsministeriets cirkulære af 15. december 1965 vedrørende attestation om ligbrænding. Hermed bortfalder politiets tilsyn med krematorier og den bestående ordning med hensyn til meddelelse af tilladelse til ligbrænding, hvorefter sådan tilladelse meddeles af politiet og visse begravelsesvæsener. Fra og med 1. januar 1976 må ligbrænding ikke iværksættes, forinden den i førstnævnte lovs § 6 omhandlede begravelsesmyndighed har truffet afgørelse om, at liget skal brændes, og begravelsesmyndighedens attest herom er forelagt krematoriets bestyrelse.

Idet man iøvrigt om nyordningens enkeltheder henviser til de samtidig hermed fremsendte eksemplarer af kirkeministeriets bekendtgørelse og cirkulære af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding og cirkulære af samme dato om udførelse af ligbrænding, skal man særlig henlede opmærksomheden på, at kirkegårdsbestyrelserne fremtidig ikke skal give meddelelse til krematorierne om nedsættelse af urner på kirkegårde. Det forudsætter, at krematoriebestyrelserne i tilfælde, hvor der fra en kirkegårdsbestyrelse måtte fremkomme meddelelse om, at en af krematoriebestyrelsen udleveret urne ikke er modtaget til nedsættelse på det opgivne anbringelsessted, vil søge forholdet berigtiget ved henvendelse til den, til hvem urnen er udleveret.

I cirkulæret om udførelse af ligbrænding er der i afsnit I pkt. 6 optaget bestemmelse om, at krematoriebestyrelserne i visse tilfælde kan nægte at lade brænding foretage. Dette gælder således bl.a. i tilfælde, hvor brænding på grund af kistens beskaffenhed ikke vil kunne gennemføres på normal måde. Man skal henstille, at krematoriebestyrelserne - i hvert fald i en overgangsperiode - afstår fra en restriktiv anvendelse af denne bestemmelse, og navnlig skal man henstille, at anmodning om brænding imødekommes i de forholdsvis sjældne tilfælde, hvor lig af personer, der er afgået ved døden i udlandet, hjemføres i kister fremstillet af materialer, der vanskeliggør brændingens foretagelse, såfremt det efter omstændighederne i det enkelte tilfælde ikke anses for uforsvarligt at lade brændingen foretage. Betalingen for brændingen kan i så fald fastsættes således, at der herigennem opnås dækning for de forøgede udgifter som følge af forlænget brændingstid m.v.

Kirkeministeriets skrivelse af 10. dec. 1975

(til advokat N.N.) om *at det tilkommer afdødes nærmeste at træffe bestemmelse om at hans begravelse m.v.* 1. kt. j. nr. 5520.

I anledning af Deres skrivelse af 20. november 1975 angående spørgsmålet om, hvem der er berettiget til at træffe mestemmelse om en afdød persons begravelse, herunder om valg af gravsted, afholdelse af begravelseshøjtidelighed m.v., skal man meddele, at det ifølge praksis tilkommer den afdødes nærmeste at tage bestemmelse om disse forhold. Specielt bemærkes, at kirkeministeriet ved tidligere lejlighed har givet udtryk for den opfattelse, at den omstændighed, at en person er indsat som universalarving ikke i sig selv medfører, at den pågældende må anses for afdødes nærmeste, jfr. kirkeministeriets skrivelse af 25. oktober 1939, hvoraf fotokopi vedlægges.

Man vedlægger til Deres orientering et eksemplar af kirkeministeriets cirkulære af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding, der er udfærdiget i tilslutning til lov nr. 326 af 26. juni 1975 om begravelse og ligbrænding, der træder i kraft den 1. januar 1976. Man henviser særlig til cirkulærets II 1.

Kirkeministeriets skrivelse af 22. dec. 1975

(til sognepræsterne) om *kordegnens adgang til at underskrive begravelsesattester.* 1. kt. j. nr. 0131-4.

I anledning af, at der over for ministeriet er rejst spørgsmål om kordegnens adgang til at underskrive de i kirkeministeriets bekendtgørelse af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding § 6, stk. 1, omhandlede attester, skal man meddele, at ministeriet intet har at indvende imod, at en sognepræst - såfremt han måtte ønske det - bemyndiger kordegnen til at underskrive sådanne attester på sine vegne. Kordegnen må i så fald ved sin underskrift udtrykkelig anføre: »Efter sognepræstens bemyndigelse«.

Det er en selvfølge, at sognepræsten ved en sådan bemyndigelse kan tage forbehold om, at sager i visse tilfælde - navnlig hvor de frembyder tvivl - skal forelægges ham til afgørelse.

Som begravelsesmyndighedens stempel bør altid benyttes sognepræstens embedsstempel. Det kan dog af praktiske grunde anbefales tillige at påføre kordegnens (kirkekontorets) stempel.

Kirkeministeriets skrivelse af 14. jan. 1976

(til et menighedsråd) om *de lønmæssige konsekvenser for en graver, der har opnået tjenestefrihed for at varetage hvervet som formand for kommunens sociale udvalg.* 2. kt. j. nr. 2332/0810.

I skrivelse af 12. december 1975 har menighedsrådet udbedt sig oplysning om de lønmæssige konsekvenser for graveren ved A kirkegård som følge af, at der er indrømmet ham tjenestefrihed til varetagelse af hvervet som formand for kommunens socialudvalg.

I anledning heraf skal man meddele, at tjenestefrihed til varetagelse af det pågældende hverv i det omfang, det er muligt, skal skaffes ved en omlægning af graverens tjeneste eller ved tjenestebytning. Ved tilrettelæggelsen af tjenesten påhviler det menighedsråd og graver at medvirke til en hensigtsmæssig løsning, idet der dog skal tages hensyn til, at der ikke pålægges graveren en samlet arbejdstid af uforholdsmæssig længde.

Såfremt tjenestefrihed ikke kan tilvejebringes som foran nævnt, skal der, da hvervet

som socialudvalgsformand er lønnet og vederlaget skattepligtig indkomst, ydes graveren den fornødne frihed mod fradrag i hans løn. Fradraget udgør for tjenestefrihed i indtil 4 timer på en enkelt dag $\frac{1}{60}$ og udover 4 timer på en enkelt dag $\frac{1}{30}$ af hans månedsløn.

Lønfradraget kan dog, medmindre graveren erklærer sig indforstået med en anden afregningsmåde, for hver måned højst udgøre et beløb, der svarer til det månedlige vederlag, han modtager for sit arbejde som socialudvalgsformand, idet eventuelle overskydende beløb overføres til næste måned. Det samlede fradrag i graverens løn indenfor et ferieår må dog ikke overstige det vederlag, han oppebærer som formand for socialudvalget.

Kirkeministeriets skrivelse af 16. jan. 1976

(til A/S Arbejdernes Ligkistemagasinet) om at en kirketjener skal være til stede ved og yde bistand ved hensættelse af kister i kirken eller dens kapel, og at han ikke kan modtage særskilt vederlag herfor. 2. kt. j. nr. 16033.

I skrivelse af 20. oktober 1975 har A/S Arbejdernes Ligkistemagasinet forespurgt, om kirketjeneren ved en kirke, i hvilken en begravelseshandling foretages, er pligtig at medvirke ved indbæringen af kisten. Endvidere har selskabet forespurgt, om der findes et regulativ, hvori størrelsen af et eventuelt vederlag til kirketjeneren for medvirken ved kistens indbæring og ordning af blomster er anført.

I anledning heraf skal man meddele, at en kirketjener skal være til stede ved og yde bistand ved hensættelse af kister i kirken eller dens kapel, hvad enten hensættelsen finder sted i forbindelse med begravelseshandlingen eller tidligere. I sidstnævnte tilfælde er kirketjeneren tillige pligtig at foranledige, at kisten bringes fra det sted, hvor den midlertidigt er anbragt til det sted, hvor jordpåkastelsen skal ske. Kirketjeneren er pligtig at medvirke under begravelseshandlingen og skal herunder modtage blomster og arrangere disse ved kisten.

En kirketjener må ikke modtage særskilt vederlag for udførelse af de nævnte tjenesteplichter.

I henhold til kirkeministeriets cirkulære af 14. juli 1975 skal der udfærdiges regulativ for alle kirkefunktioner. Standardformular til regulativ for kirketjenere kan fås ved henvendelse bl.a. til Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer, Byvangen 15, 8200 Århus N, eller Danmarks Kirketjenerforening, v/kirketjener Joh. Hansen, Saxovej 11, 5000 Odense.

Kirkeministeriets skrivelse af 22. jan. 1976

(til en præst) om at der kræves enighed mellem de dispositionsberettigede om væsentlige dispositioner over et gravsted, herunder anbringelse af gravsten. 1. kt. 5151/0005.

I skrivelse af 22. november 1975 har De for fru N.N. forespurgt hvorvidt fru N.N.'s fraseparerede ægtefælle O.N. er berettiget til at modsætte sig hendes ønske om at lade opsætte en gravsten på deres afdøde fællesbarn P.N.'s grav på A kirkegård. Det er oplyst, at barnet, der er født den 1. juni 1973 og død den 3. juni 1973, blev begravet den 9. juni 1973 i gravsted afd. a, række 4, nr. 43 på A kirkegård, samt at gravfæstebrev vedrørende gravstedet blev udstedt til N.N.

I anledning heraf skal man efter stedfunden brevveksling med Københavns begravelsesvæsen meddele, at dispositionsretten over gravstedet tilkommer barnets forældre i forening, og at der efter ministeriets opfattelse kræves enighed mellem de pågældende om væsentlige dispositioner over gravstedet, herunder anbringelse af

gravsten.

Det tilføjes, at spørgsmålet vil kunne indbringes for domstolene.

Kirkeministeriets skrivelse af 6. febr. 1976

(til N.N.) om spredning over havet af asken efter et barn, der var død i en alder af 3 måneder. 1. kt. j. nr. 525-1/76.

I skrivelse af 4. februar 1976 har De ansøgt om tilladelse til, at asken efter Deres søn O, der er død i en alder af 3 måneder, må blive spredt over havet.

I denne anledning skal man meddele, at ministeriet herved tillader det ansøgte. Handlingen skal foretages på en måde, der ikke vækker opsigt eller giver anledning til forargelse.

Ved henvendelse til krematoriet skal nærværende skrivelse medbringes.

Kirkeministeriets cirkulære af 19 febr. 1976

om ændring af cirkulære af 1. oktober 1973 om ansættelse i tjenestemandstillinger som kirke- og kirkegårdsfunktionær og om afskedigelse af sådanne (helbredsbedømmelse). 2. kt. j. nr. 1306.

Bestemmelsen i § 4 i cirkulære af 1. oktober 1973 om ansættelse i tjenestemandstillinger som kirke- og kirkegårdsfunktionær og om afskedigelse af sådanne tjenestemænd affattes således:

»§ 4. Ansættelse som tjenestemand er betinget af, at ansøgeren efter sin helbredstilstand er i stand til at bestride tjenesten i den pågældende stilling, jfr. § 4 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken. Med henblik på afgørelsen heraf skal der forud for enhver ansættelse som tjenestemand - det være sig ansættelse på prøve eller varig ansættelse - ske en helbredsbedømmelse af den ansøger, der af ansættelsesmyndigheden (jfr. § 1) ønskes ansat i stillingen, jfr. finansministeriets cirkulære af 8. december 1975. Helbredsbedømmelse kan alene undlades, såfremt ansøgeren er ansat - herunder prøveansat - som tjenestemand i staten, folkeskolen eller folkekirken eller i en stilling, som er forbundet med medlemskab af en statsgaranteret pensionskasse. Er ansøgeren ansat i staten, folkeskolen, folkekirken, en kommune, et koncessioneret selskab eller en stats- eller kommunegaranteret virksomhed i henhold til kollektivt overenskomst, hvorefter der af arbejdsgiveren ydes bidrag til en pensionsordning, må ansættelsesmyndigheden rette henvendelse til kirkeministeriet om gennemførelse af helbredsbedømmelsen.

Stk. 2. Ved helbredsbedømmelsen benyttes følgende fremgangsmåde.

Efter at der er truffet beslutning om, hvilken ansøger der skal ansættes, udleverer ansættelsesmyndigheden til den pågældende ansøger en blanket til helbredsattest med tilhørende særlig trykt kuvert, hvori den attestudstedende læge skal anbringe den udfyldte helbredsattest, som derefter af lægen sendes direkte til ansættelsesmyndigheden.

Forinden udleveringen til ansøgeren, påføres kuverten: ansættelsesmyndighedens navn og adresse samt ansøgerens fulde navn og CPR nr. og ansættelsesstedet (kirke(n)rne). I forbindelse med udleveringen af blanketten til helbredsattest og kuverten hertil må ansættelsesmyndigheden gøre ansøgeren opmærksom på, at alle spørgsmål i blankettens afsn. I skal besvares.

Når ansættelsesmyndigheden modtager kuverten med helbredsattest tilbage fra den attestudstedende læge, skal kuverten i uåbnet stand videresendes til Nævnet for helbredsbedømmelser i tjenestemandssager, Holmens Kanal 20, 2., 1060 Køben-

havn K. Kuverten skal fremsendes til nævnet med en skrivelse i 2 eksemplarer svarende til den som bilag vedlagte formular.

Blanket til helbredsattest og den hertil hørende trykte kuvert samt blanket til skrivelse til Nævnet for helbredsbedømmelse i tjenestemandssager kan rekvireres hos stiftsøvrigheden.

Stk. 3. Ansøgeren vil kunne konstitueres i den ledige stilling, indtil helbredsbedømmelsen er afsluttet, jfr. § 7, stk. 3 c, om fastsættelse af ansættelsestidspunktet i tilfælde, hvor udnævnelsen må afvente helbredsbedømmelse.

Stk. 4. Ansættelse kan kun finde sted, for så vidt ansættelse tiltrædes af Nævnet for helbredsbedømmelser i tjenestemandssager, og på de betingelser, nævnet stiller, hvorom menighedsrådet vil modtage underretning fra kirkeministeriet. Samtidig med ansættelsen må ansøgeren underrettes om de af nævnet fastsatte vilkår.

Kirkeministeriets skrivelse af 4. marts 1976

(til Frederiksberg kommunalbestyrelse) om *valg af medlemmer til bestyrelsen for Frederiksberg begravelsesvæsen*. 1. kt. j. nr. 5541.

Med henvisning til kommunalbestyrelsens skrivelse af 5. september 1975 angående valg af medlemmer til bestyrelsen for Frederiksberg begravelsesvæsen, hvilken bestyrelse ifølge kgl. resolution af 4. juni 1897, pkt. 5 består af 3 af kommunalbestyrelsen på 3 år valgte medlemmer samt en af ministeriet dertil beskikket sognepræst skal man efter stedfunden brevveksling med stiftsøvrigheden over Københavns stift meddele, at ministeriet herved godkender, at de af kommunalbestyrelsen valgte 3 medlemmer af begravelsesvæsenets bestyrelse vælges for kommunalbestyrelsens funktionsperiode, samt at det fjerde medlem af bestyrelsen i overensstemmelse med hidtidig praksis er den til enhver tid værende provst for Frederiksberg provsti.

Kirkeministeriets skrivelse af 9. marts 1976

(til en provst) om at *et provstiudvalg ikke kan godkende en plan, der har til formål at nedlægge en del af en kirkegård*. 1. kt. j. nr. 5121/0810.

I anledning af Deres skrivelse af 17. januar 1976 vedrørende den af provsti-udvalget for A provsti i sin tid godkendte reguleringsplan for B kirkegård skal man meddele, at det af vedligeholdelseslovens § 19, stk. 1, jfr. § 3, stk. 1 i anordning af 20. april 1953 om kirkegårde fremgår, at et provstiudvalg kan godkende - eventuelt gøre udsættelse om gennemførelse af - en reguleringsplan, der har til formål at sikre, at kirkegården er behørigt planlagt og reguleret samt forsynet med det fornødne antal gange af tilstrækkelig bredde. Som led i en sådan reguleringsplan kan det bestemmes, at gravpladser helt eller delvis skal inddrages, når ingens lovlige ret i henhold til lovens § 24 derved krænkes.

De anførte bestemmelser forstås ifølge fast praksis således, at der inden for den løbende fredningsperiode, regnet fra den sidst stedfundne begravelse, ikke kan fastsættes nogen som helst indskrænkning af den en gravstedsbruger tilkommende ret til at benytte sit gravsted til foretagelse af yderligere begravelser. Omvendt kan gravstedet, når den nævnte fredningsperiode er udløbet, ubetinget inddrages, såfremt gennemførelsen af den af provstiudvalget godkendte reguleringsplan nødvendiggør dette. Dette gælder således også, selv om man derved må tilsidesætte en efterlevende ægtefælles ønske om at blive begravet ved siden af sin ægtefælle. Herom henvises til Kirkelove v/ August Roesen, 3. udgave, side 94.

Ifølge den af provstiudvalget for A provsti den 13. april 1965 godkendte

reguleringsplan for B kirkegård må der i det område af kirkegården, som planen omfatter, og straks fra dennes iværksættelse, ikke foretages yderligere begravelser, bortset fra begravelse af efterlevende ægtefæller efter de i gravstederne begravede personer. Reguleringsplanen kan således allerede af denne grund anses for lovmedholdelig.

Men hertil kommer, at formålet med den af provstiuudvalget den 13. april 1965 godkendte plan ikke er en regulering af B kirkegård som den i vedlighedslovens § 19 omtalte, men derimod en nedlæggelse af den sydlige del af kirkegården og visse andre gravstedsarealer som begravelsesplads. En sådan plan er provstiuudvalget imidlertid ikke bemyndiget til at godkende, idet nedlæggelse af en kirkegård - helt eller delvis - kun kan ske med kirkeministeriets samtykke, jfr. fornævnte ordning af 20. april 1953 § 29 og § 8, stk. 2, samt Dansk Kirkeret, 2. udgave, side 162. Det er i så henseende uden betydning, om nedlæggelsen motiveres med dårlige formuldningsforhold, ligesom det er uden betydning, om det kirkegårdsareal, der nedlægges, forbliver i kirkens eje og fortsat indgår som led i det samlede kirkegårdsanlæg.

For så vidt det er anført, at det i nogle tilfælde vil kunne frembyde tvivl at trække grænsen mellem en reguleringsplan og en partiel nedlæggelse af en kirkegård, skal man hertil bemærke, at en sådan tvivl i al fald ikke gør sig gældende i et tilfælde som det foreliggende, hvor planen går ud på, at en væsentlig del af kirkegården uden tidsbegrænsning skal friholdes for begravelser.

Ministeriet må således fremdeles henholde sig til det i skrivelse herfra af 29. maj 1975 udtalte.

Kirkeministeriets skrivelse af 11. marts 1976

(til stiftsovrighederne) om *regulering af de i kirkegårdsvedtægterne fastsatte takster*. I. kt. j. nr. 5140/0801.

Over for ministeriet er der rejst spørgsmål om, hvorledes de i kirkegårdsvedtægter fastsatte takster, der hidtil er reguleret på samme måde som honorarer på finansloven, skal reguleres efter den pr. 1. oktober 1975 gennemførte ændrede dyrtidsregulering af de nævnte honorarer.

I anledning heraf skal man meddele, at ministeriet må finde det mest hensigtsmæssigt, at der fastsættes nye takster, som svarer til de beløb, der er opkrævet pr. 1. oktober 1975 (hidtidige takster + midlertidigt tillæg, 70 pct., og almindeligt honorartillæg, 414,9 pct. - rundet op til nærmeste hele kronebeløb), og at de nye takster halvårligt pr. 1. april og 1. oktober fremtidig - d.v.s. første gang pr. 1. april 1976 - reguleres med et procenttillæg af samme størrelse som det nye lønregulerende pristal i den nærmest forudgående januar og juli måned med fradrag af 100. Det nye lønregulerende pristal udgjorde for januar 1975 og januar 1976 henholdsvis 100 og 109,1. Ved anvendelse af den foran nævnte fremgangsmåde vil de beløb, der skal opkræves pr. 1. april 1976, således udgøre: De pr. 1. oktober 1975 opkrævede beløb med tillæg af 9,1 pct. ($109,1 \div 100$).

Det tilføjes, at i de tilfælde, hvor taksterne ifølge kirkegårdsvedtægten har været reguleret på anden måde, kan taksterne omregnes og fremtidig reguleres på den foran angivne måde, således at de pr. 1. oktober 1975 opkrævede beløb udgør en ny grundtakst der - første gang pr. 1. april 1976 - reguleres med et procenttillæg som ovenfor anført.

Et antal eksemplarer af nærværende skrivelse vedlægges til fordeling blandt provstiuudvalg og kirkegårdsbestyrelser.

Kirkeministeriets skrivelse af 12. marts 1976

(til et menighedsråd) hvorefter *der er hjemmel til at yde diæter til medlemmer af kirkegårdsudvalg*. 3. kt. j. nr. 7241.

Under henvisning til menighedsrådets skrivelse af 28. august 1975 og 17. februar 1976 angående ydelse af mødediæter til de menighedsrådsmedlemmer, der er udpeget som medlemmer af det af menighedsrådet nedsatte kirkegårdsudvalg, skal man meddele, at der ikke er hjemmel til at yde de medlemmer mødediæter.

Kirkeministeriets skrivelse af 22. marts 1976

(til et menighedsråd) om *et tilfælde hvor en graver havde indgået aftale om vedligeholdelse af gravsteder mod at oppebære renter af kapitaler, indsat på sparekassekonti*.

I et gennem stiftsøvrigheden over Roskilde stift hertil indsendt andragende af 9. december 1975 har menighedsrådet indberettet, at A kirkes tidligere graver N.N. medens han endnu var ansat i den nævnte stilling, på egen hånd har indgået aftaler med indehavere af brugsret til gravsteder på A Assistens kirkegård om vedligeholdelse af de pågældende gravsteder mod indbetaling af beløb en gang for alle på de af vedkommende gravstedsbrugere oprettede konti i A spare- og lånekasse (nu sparekassen Bikuben). Ved N.N.s fratreden fra stillingen pr. 1. september 1970 overgik vedligeholdelsen af de omhandlede gravsteder til kirkens nye graver, M.M. Under henvisning til, at graver M.M. nu er overgået til aflønning som tjenestemand og således ikke længere kan varetage vedligeholdelsen af gravstederne mod oppebærelse af renten af de nævnte kapitaler, har menighedsrådet forespurgt, hvorledes der vil være at forholde med vedligeholdelsen af de omhandlede gravsteder og de til dette formål i sparekassen indsatte kapitaler.

I anledning heraf skal man meddele, at forhenværende graver N.N. ikke har været beføjet til med bindende virkning for kirken at indgå aftale med gravstedsbrugere om vedligeholdelse af gravsteder mod indbetaling af beløb en gang for alle, jfr. § 23, stk. 1, i kgl. anordning af 20. april 1953 om kirkegårde og § 18 i kgl. anordning af 10. december 1927. Der bør nu af kirkegårdsbestyrelsen tilvejebringes oplysning om indholdet af de aftaler, der i hvert enkelt tilfælde er indgået mellem graveren og de pågældende gravstedsbrugere. Der må herefter i overensstemmelse med kirkeministeriets cirkulære af 30. november 1944 vedrørende aftaler om kirkens overtagelse af gravstedsvedligeholdelse mod erlæggelse af et beløb en gang for alle, i det omfang, som de trufne aftaler og vedligeholdelseskapitalernes størrelse gør det forsvarligt, eller man finder det nødvendigt under hensyn til den medvirkning ved aftalerne, der er ydet af graveren, der i kraft af sin stilling har virket som repræsentant for kirken, indledes forhandling med det pågældende pengeinstitut og gravstedsbrugere om kapitalernes overførelse til kirken, mod at denne påtager sig vedligeholdelsespligten. I de øvrige tilfælde og i de tilfælde, hvor overførelse af kapitalen ikke kan gennemføres, må det udtrykkeligt tilkendegives sparekassen og vedkommende gravstedsbrugere, at vedligeholdelsespligten ikke er overtaget af kirken, og at denne derfor intet ansvar kan have for den fremtidige vedligeholdelse.

Kirkeministeriets skrivelse af 7. maj 1976

(til N.N.) om *overdragelse af brugsretten til et gravsted, der var begæret sløjfet*. 1. kt. j. nr. 5151/0807/76.

I skrivelse af 12. januar 1976 har De ansøgt om tilladelse til at overtage brugsretten til gravsted litra 1403-1404 på A nordre kirkegård, i hvilket urnen med asken af

Deres fader O.O. er nedsat den 18. december 1963, idet De herved har henvist til, at Deres moder fru P.O. den 6. november 1975 skriftligt overfor kirkegårdsbestyrelsen har begæret gravstedet sløjfet. De har endvidere anført, at kirkegårdsbestyrelsen ikke har ment at kunne imødekomme Deres ønske om, at brugsretten til gravstedet overlades til Dem, forinden den periode, for hvilken Deres moder har erhvervet brugsret til gravstedet, er udløbet den 31. december 1978.

I denne anledning skal man meddele, at da Deres moder ikke ønsker at give afkald på brugsretten til gravstedet, hvilket bl.a. er bekræftet i en til A kommunes kirkegårdskontor stilet skrivelse af 13. januar 1976 fra Deres moders advokat, er kirkegårdsbestyrelsen ikke berettiget til at overlade brugsretten til gravstedet til andre, forinden den løbende brugsperiode er udløbet den 31. december 1978. Indtil da vil gravstedet henligge i sløjfet stand i overensstemmelse med Deres moders derom fremsatte ønske.

Kirkeministeriets skrivelse af 1. juni 1976

(til en præst) om at *den præst, der skal medvirke ved en begravelse, normalt ikke kan modsætte sig de pårørendes valg af begravelsessalmer, når disse er valgt af en autoriseret salmebog.* 1. kt. j. nr. 5511/0006/76.

I en til ministeriet rettet henvendelse har N.N., på frøken O.O.'s vegne klaget over det ved hendes henvendelse til Dem den 1. december 1975 om medvirken ved hendes faders begravelse passerede.

Det er oplyst, at De ved den nævnte lejlighed nægtede at godtage den pågældendes valg af salmer til begravelseshøjtidene eller i hvert fald forbeholdt Dem at vælge en af salmerne.

I anledning heraf skal man meddele, at den præst, der skal medvirke ved en begravelse, normalt ikke kan modsætte sig de pårørendes valg af begravelsessalmer, når disse er valgt af den autoriserede salmebog. Da der i det foreliggende tilfælde var tale om 3 almindeligt anvendte begravelsessalmer fra salmebogen, må ministeriet beklage, at De ved den omhandlede lejlighed har værgret Dem ved fuldt ud at efterkomme det af afdødes datter fremsatte ønske.

Kirkeministeriets skrivelse af 10. juni 1976

(til en sognepræst) om at *de under sognepræstens fridage m.v. fungerende præster ikke kan overlade det til kordegnen at fungere som begravelsesmyndighed, dersom sognepræsten ikke i forvejen har meddelt kordegnen bemyndigelse dertil.* 1. kt. j. nr. 0131-4.

I en gennem biskoppen over Viborg stift indsendt skrivelse af 9. februar 1976 har De rejst spørgsmål om, hvorvidt det tilkommer den på Deres fridage m.v. fungerende præst at bemyndige kordegnen til at varetage de begravelsesmyndigheden påhvilede forretninger, uanset at De ikke selv har ønsket at meddele kordegnen sådan bemyndigelse.

I denne anledning skal man meddele, at det tilkommer den stedlige sognepræst at afgøre, om kordegnen skal bemyndiges til at varetage de omhandlede forretninger, og at de under sognepræstens fridage, friweek-ends og ferier m.v. fungerende præster ikke kan overlade det til kordegnen at fungere som begravelsesmyndighed i tilfælde, hvor sognepræsten ikke i forvejen har meddelt kordegnen bemyndigelse hertil.

Kirkeministeriets skrivelse af 17. juni 1976.

(til stiftsøvrigheden over Fyens stift) angående *en ordning, hvorved der forbeholdes beboerne i et fra A til B sogn overført område ret til begravelse på A kirkegård som indensognsboende*. 1. kt. j. nr. 51411/0509/76.

I et med stiftsøvrighedens erklæring af 12. februar 1976 hertil indsendt andragende har A sogns menighedsråd anmodet om, at der må blive tilvejebragt en ordning, der giver beboerne i det område af B sogn, der ved den pr. 1. april 1973 gennemførte ændring af grænsen mellem A og B sogne blev overført fra A sogn, adgang til at blive begravet på A sogns kirkegård på samme betingelser som sognets beboere. I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at ministeriet intet finder at indvende imod, at der ved et af stiftsøvrigheden approberet tillæg til vedtægten for A kirkegård forbeholdes de på tidspunktet for overførelsen værende beboere i det nævnte område ret til begravelse på A sogns kirkegård efter de for indensognsboende fastsatte regler.

Kirkeministeriets skrivelse af 19. juli 1976

(til et menighedsråd) om *beregning af aflønning til en ringer og graver, der har opnået tilladelse til for egen regning at påtage sig vedligeholdelsesopgaver vedrørende gravsteder*. 2. kt. j. nr. 230/76.

I anledning af den ministeriet forelagte sag om aflønning af ringeren og graveren ved A kirke skal man udtale følgende:

Efter det oplyste er det tilladt graveren at påtage sig vedligeholdelsesopgaver vedrørende gravsteder på kirkegården for egen regning. Allerede derfor finder aflønning ikke sted efter kirkeministeriets cirkulære af 20. juni 1973 om graverens ansættelse og aflønning m.v. Lønfastsættelsen sker herefter ved menighedsrådets beslutning og provstiudvalgets godkendelse heraf. Opnås der ikke enighed om lønfastsættelsen er provstiudvalgets afgørelse afgørende.

I henhold til cirkulære af 26. april 1974 om ændring af fornævnte cirkulære af 20. juni 1973 skal det ved lønfastsættelsen tiltrædes, at graveren opnår en indtægt, der ligger på linie med, hvad han ville have opnået, såfremt beregningen var sket i henhold til bestemmelserne i cirkulære af 20. juni 1973.

A menighedsråd har truffet beslutning om fastsættelse af graverens løn til et grundhonorar på 5.000 kr. årlig med tillæg. Beslutningen er baseret på en beregning af beskæftigelsesgraden efter cirkulæret af 20. juni 1973 til 94, hvorfra er trukket pointtal for vedligeholdelse af gravsteder, nyanlæg og omlægning af gravsteder samt nedsættelser af kister og urner, i alt 29 points, eller til rest 65 points.

Provstiudvalget har afslået at godkende højere honorarbeløb end 4.500 kr., idet man har anfægtet den af menighedsrådet foretagne beregning.

Ministeriet er enig med provstiudvalget i, at den af menighedsrådet anvendte beregningsmåde ikke er overensstemmende med forudsætningerne for cirkulæret af 20. juni 1973, som ændret ved cirkulære af 26. april 1974. Efter den i cirkulæret forudsatte beregningsmåde burde der finde en (hypotetisk) lønfastsættelse sted efter reglerne i cirkulærets kapitel III på grundlag af en pointfastsættelse for samtlige graveren påhvilede arbejder - herunder også arbejder som ikke sædvanligvis henhører under graverstillinger. Fra den fremkomne årsløn fratrækkes graverens indtægter vedrørende gravstedsvedligeholdelser, nedsættelser m.m.

En sådan beregning foreligger ikke i sagen. I denne forbindelse bemærkes, at provstiudvalget i sin erklæring i sagen har medført, at udvalget ikke kan acceptere, at menighedsrådet i sin pointberegning har inkluderet 11 points for »2 kirkegårde

med deraf følgende flere meter hæk og dige i forhold til arealet. Yderligere 500 m² parkeringsplads«. Ministeriet finder ikke at kunne udtale sig om, hvilket antal points de særlige forhold vedrørende kirkegårdene måtte begrunde.

Hvad angår spørgsmålet om ydelse af godtgørelse for kørsel mellem kirkegårdene har provstiudvalget henvist til den ringe afstand mellem kirkegårdene. Ministeriet kan for sit vedkommende tiltræde, at der ikke foreligger godtgjort noget behov for tjenstlig kørsel.

Provstiudvalget, stiftsøvrigheden og Landsbygraverforeningen for Danmark er underrettet om foranstående.

Kirkeministeriets skrivelse af 19. juli 1976

til (et menighedsråd) om *at en kirkegårdsleder var uberettiget til at modtage vederlag fra kirken for tilsyn med snerydning på kirkepladsen*. 2. kt. j. nr. 2241/0607.

I skrivelse af 26. maj 1976 har menighedsrådet udbedt sig en udtalelse herfra i anledning af, at A provstiudvalg har gjort antegnelse til B kirkekasses regnskab for året 1974/75 vedrørende et beløb på 2.324 kr. 86 øre, som er udbetalt til kirkegårdslederen ved B kirkegård for tilsyn med snefald og snerydning på kirkepladsen. Kirkegårdslederen er ansat med tjenstemandslignende ansættelsesform (lønramme 19).

Provstiudvalget har i skrivelse af 10. marts 1976 til menighedsrådet udtalt, »at man med henvisning til cirkulære af 20. december 1974 (3.1.7. pag. 7 og 8 og 5.1. pag. 12) cirkulære af 1. oktober 1973 spalte 1, 3. afsnit og i øvrigt til tjenstemandsloven, må fastholde, at der ikke kan udbetales honorar for nævnte arbejde, og at beløbet derfor vil være at tilbagebetale, eventuelt i rater«.

Sagen har af menighedsrådet været indbragt for stiftsøvrigheden, der har stadfæstet provstiudvalgets antegnelse, idet stiftsøvrigheden dog har udtalt sig for at undlade at stille krav om tilbagebetaling af det udbetalte beløb.

Kravet om tilbagebetaling er herefter frafaldet af provstiudvalget.

Menighedsrådet har i sin skrivelse til ministeriet anført, at kirkepladsen ligger adskilt fra kirkegården og ikke vedrører kirkegårdslederens tjenstepligter. Den af provstiudvalget citerede bestemmelse i cirkulære af 20. december 1974, punkt 3.1.7., vedrører kun vederlag »for arbejde på eller i forbindelse med driften af kirkegården - herunder projekteringsarbejder - eller for administrativt arbejde i øvrigt for menighedsråd« og tager dermed ikke stilling til vederlag for arbejde af den heromhandlede beskaffenhed. Menighedsrådet har i denne forbindelse endvidere anført, at nævnte cirkulære er trykt med blanke sider for at give menighedsråd og kirkefunktionærer lejlighed til at indføje ændringer.

Endelig har menighedsrådet bemærket, at den med kirkegårdslederen truffene ordning, der har fungeret tilfredsstillende i 30 år, er begrundet i økonomiske og praktiske hensyn.

Kirkeministeriet skal efter stedfunden forhandling med Foreningen af danske kirkegårdsledere udtale følgende:

Den almindelige regel om vederlag udover løn indeholdes i cirkulæret af 20. december 1974, punkt 3.1.7., 1. punktum, hvori anføres, at der ikke kan ydes tjenstemandsansatte og tjenstemandslignende lønnede kirkefunktionærer vederlag udover den fastsatte løn med tillæg, jfr. bl.a. kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 11. februar 1972. I sidstnævnte skrivelse bestemmes det i afsnit V, punkt 1, at en kirkegårdsleder (eller en kirkegårdsassistent) ikke efter klassificering i

lønrammesystemet kan oppebære »anden indtægt fra kirken end den ved klassificeringen fastsatte løn med tillæg«. Begge bestemmelser er udformet med hjemmel i tjenestemandslovens § 18 og med tilslutning af tjenestemandsoorganisationen. Uanset at der i den senere eksemplifikation i cirkulæret af 20. december 1974 - som af menighedsrådet anført - kun omtales arbejde vedrørende kirkegården, projekteringsarbejder og administrativt arbejde i øvrigt, må ministeriet anse kirkegårdslederen for uberettiget til at modtage vederlag fra kirken som det i nærværende sag omhandlede.

Hvad angår menighedsrådets bemærkning om, at cirkulæret er trykt med blanke sider med henblik på indføjeelse af ændringer, bemærkes, at hermed er tænkt på ændringer foretaget af ministeriet, idet cirkulærets bestemmelser ikke kan fraviges ved aftale mellem menighedsråd og kirkefunktionær undtagen i tilfælde, hvor cirkulærets tekst udtrykkelig hjemler mulighed herfor.

Det er kirkeministeriets opfattelse, at forpligtelse til tilsyn med snefald og snerydning på kirkepladsen kan pålægges kirkegårdslederen som almindelig tjenestepligt. Dels var denne opgave henlagt til kirkegårdslederen - omend imod særligt vederlag - forinden overgang til lønrammeaflønning, dels er der ved beregning af kirkegårdslederens indplacering i lønrammen taget hensyn til det ham tilkommende honorar for snerydning og pasning af anlæg på kirkepladsen. Provstiudvalget, stiftsøvrigheden og Foreningen af danske kirkegårdsledere er underrettet om foranstående.

Kirkeministeriets skrivelse af 30. juli 1976

(til stiftsøvrigheden over Ålborg stift) om, *at en kirketiendeejers forpligtelse overfor kirkegården ikke kan afløses uden samtidig afløsning af forpligtelsen overfor kirken*. 1. kt. j. nr. 5111/0605/76.

I et med stiftsøvrighedens erklæring af 29. juni 1976 hertil indsendt andragende af 20. maj 1976 har A sogns menighedsråd og ejeren af A sogns kirketiende, ansøgt om godkendelse af at driften af A kirkegård overdrages til menighedsrådet.

I denne anledning skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at der ikke er hjemmel til at godkende en ordning som den foreslåede.

Efter den anledning stiftsøvrighedens erklæring dertil giver bemærkes, at ministeriet - som også i andre tilsvarende sager udtalt - ikke finder anledning til at søge tilvejebragt hjemmel for, at en kirketiendeejers forpligtelse overfor kirkegården kan afløses uden samtidig afløsning af forpligtelsen overfor kirken.

Kirkeministeriets skrivelse af 2. august 1976.

(til en advokat) om *et tilfælde, hvor et gravfæstebrev var udsendt til en person, der ikke havde brugsret til gravstedet*. 1. kt. j. nr. 5151/0301/76.

I skrivelse af 24. maj 1976 har De som advokat for arvingerne i boet efter afdøde lagerforvalter N.N. klaget over, at gravfæstebrev vedrørende det gravsted på A kirkegård, afd. D nr. 55, hvori afdøde er begravet, er udstedt til frk. O.O. med hvem afdøde havde samlevet i en årrække.

I anledning heraf skal man meddele, at da udgifterne til erhvervelsen af brugsretten til gravstedet i en 20-årig periode ifølge det oplyste er afholdt af boet efter N.N., tilkommer brugsretten i fællesskab afdødes arvinger efter loven, nemlig hans moder og hans søster.

Man har samtidig hermed anmodet kirkegårdskontoret om at ændre tilførslen til

kirkegårdsprotokollen i overensstemmelse hermed samt om at tilstille afdødes moder et nyt gravfæstebrev.

Ministeriet har endvidere anmodet frk. O.O.'s advokat om at foranledige, at det til hans klient udstedte gravfæstebrev, der hermed er annulleret, tilbagesendes til A kirkegårdskontor.

Kirkeministeriets skrivelse af 18. august 1976

(til udenrigsministeriet) *om etableringsfrihed inden for EF med hensyn til udøvelse af virksomhed som selvstændig eller som lønmodtager inden for begravelsesvæsenet og vedligeholdelse af kirkegårde.* 2. kt. j. nr. 0042-8/76.

I skrivelse af 12. juli 1976 (M 2 nr. 400. G. 1) har udenrigsministeriet udbedt sig forskellige oplysninger herfra med henblik på gennemførelse af effektiv etableringsfrihed inden for EF med hensyn til udøvelse af virksomhed som selvstændig eller som lønmodtager inden for begravelsesvæsen og vedligeholdelse af kirkegårde.

I anledning heraf skal man med hensyn til de af folkekirkens myndigheder bestyrede kirkegårde udtale følgende:

Vedligeholdelse af kirkegårde omfatter dels kirkegårdsanlægget som sådant dels de enkelte ibrugtagne gravsteder. Sidstnævnte vedligeholdelsesforpligtelse påhviler gravstedsbrugerne (fæsterne), der dog frit kan engagere andre privatpersoner til at varetage vedligeholdelsen på deres vegne. Sådanne ansættelsesforhold falder uden for nærværende besvarelse, der derimod omfatter tilfælde, hvor gravstedsejerens vedligeholdelsespligt er overdraget til kirkegården (lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde § 23, stk. 2).

Til varetagelse af en kirkegårds drift og vedligeholdelse antages der af kirkegårdsbestyrelsen en graver. Er der tale om en større kirkegård, vil personalet i almindelighed omfatte: en kirkegårdsleder, eventuelt en eller flere kirkegårdsassistent(er), gartnere og arbejdere samt eventuelt tillige kontorpersonale. Personalet ansættes i sin helhed af kirkegårdsbestyrelsen, der dog ofte vil overlade ansættelseskompetencen vedrørende gartnere og arbejdere til kirkegårdslederen.

Der stilles ikke i lovgivningen krav om indfødsret, forudgående bopæl i Danmark eller andre »nationalitetskrav« for at beklæde ovennævnte stillinger. Tjenestemandsansættelse som kirkegårdsleder eller kirkegårdsassistent forudsætter dog dansk indfødsret.

Kirkegårdsbestyrelserne må i forbindelse med ansættelse i stillingerne påse, at de pågældende opfylder de betingelser med hensyn til vandel og hæderlighed, som vedkommende stilling forudsætter. Det er ikke foreskrevet, at kirkegårdsbestyrelserne skal forlange attestation herfor eller for, at der ikke har foreligget konkurs. I denne forbindelse bemærkes, at det anses for berettiget, såfremt der af en kirkegårdsbestyrelse stilles krav om medlemskab af folkekirken for ansættelse i folkekirken.

For at kunne ansættes i en stilling som kirkegårdsleder eller -assistent kræves en vis uddannelse. Ved de større kirkegårde må ansøgere til stillingen som kirkegårdsleder være uddannet som civilhortonom. I øvrigt stilles krav om gartneruddannelse. Uddannelse i udlandet ligestilles med uddannelse her i landet, for så vidt samme kvalifikationsniveau skønnes opnået. Tvivlsspørgsmål herom afgøres af kirkeministeriet.

Der er ikke tilrettelagt særlig uddannelse med henblik på ansættelse ved

folkekirkens kirkegårde, hvorfor spørgsmål om udstedelse af bevis for opnåelse af sådan uddannelse, ikke opstår.

Attestation for, at en person har beklædt en stilling på en kirkegård, udstedes af vedkommende kirkegårdsbestyrelse som ansættelsesmyndighed.

Som indledningsvis nævnt, omfatter foranstående besvarelse kun kirkegårde, der bestyres af folkekirkens myndigheder. I hovedstaden og landets større byer i øvrigt er begravningsvæsenet undergivet særlig bestyrelse, og administrationen varetages som hovedregel af vedkommende kommune eller i tilslutning til den kommunale forvaltning.

Også andre kirkegårde - omend af mindre betydning - har anden bestyrelse. Det gælder kirkegårde ved ikke-selvejende kirker, anerkendte trossamfunds kirkegårde m.fl.

Man henleder endvidere opmærksomheden på, at stillingen som bedemand ikke har tilknytning til det offentlige begravningsvæsen, men er et privat erhverv.

Kirkeministeriets skrivelse af 12. oktober 1976

(til en advokat) om at *der, når dispositionsretten til et gravsted tilkommer flere i foreningen, kræves enighed mellem de pågældende om væsentlige dispositioner over gravstedet, herunder især om foretagelse af begravelser i dette*. 1. kt. j. nr. 5151/0802/76.

I skrivelse af 12 august 1976 har De som advokat for 8 søskende, hvis forældre N.N. og hustru O.N. er begravet henholdsvis den 17. februar 1963 og den 30. august 1942 i et familiegravsted på A kirkegård, forespurgt, om deres klienters stedmoder, fru P.N., med hvem N.N. indgik ægteskab den 18. januar 1945, har været berettiget til at lade urnen med asken fra sin søn af tidligere ægteskab R.R. nedsætte i det nævnte familiegravsted den 24. april 1976, samt til at lade opsætte en sten på gravstedet med inskriptionen »R. 1926-1976«, uden forinden at have indhentet samtykke fra Deres klienter, som nu ønsker urnen og gravstenen fjernet fra gravstedet.

De har oplyst, at fru P.N. er i besiddelse af gravfæstebrevet til det pågældende gravsted.

I denne anledning skal man efter stedfunden brevveksling med A sogns menighedsråd meddele, at dispositionsretten til gravstedet tilkommer fru P.N. i fællesskab med hendes afdøde ægtefælle N.N.'s børn af første ægteskab, og at det i denne forbindelse er uden betydning, at gravfæstebrevet er udstedt til fru P.N.

Når dispositionsretten til et gravsted - som i nærværende tilfælde - tilkommer flere i forening, kræves der efter almindelige regler om forholdet mellem samejere enighed mellem de pågældende om væsentlige dispositioner over gravstedet, herunder især om foretagelse af begravelser i dette.

Fru P.N. har derfor været uberettiget til - uden samtykke fra de øvrige dispositionsberettigede - at lade urnen med asken af et af sine børn af tidligere ægteskab nedsætte i gravstedet. Kan hun ikke efterfølgende opnå et sådant samtykke, må hun være forpligtet til at efterkomme et krav fra de øvrige dispositionsberettigede om, at urnen overflyttes til et andet gravsted, og at den på gravstedet opsatte sten fjernes. Forinden urnens flytning iværksættes, må kirkegårdsbestyrelsens tilladelse hertil dog foreligge.

I givet fald må sagen afgøres ved domstolenes mellemkomst.

Kirkeministeriets skriv. af 13. okt. 1976

(til biskoppen over Københavns stift), *hvorved der tillægges førstepræsten ved De*

gamles By og Nørre Hospital i Skt. Johannes sogn i København beføjelse som begravelsesmyndighed. 1. kt. j. nr. 550-7/76.

I et senest med biskoppens erklæring af 30. september 1976 hertil indsendt andragende har førstepræst ved De gamles By og Nørre Hospital i København Hans Kryger Olsen ansøgt om, at der tillægges ham beføjelse som begravelsesmyndighed for så vidt angår dødsfald blandt indskrevne beboere i de nævnte institutioner.

Andragendet er tiltrådt af menighedsrådet og sognepræsten for Skt. Johannes sogn, hvor institutionerne er hjemhørende.

I denne anledning skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, herunder for menighedsrådet og sognepræsten for Skt. Johannes sogn, at ministeriet i medfør af § 6, stk. 1, sidste pkt., i lov nr. 346 af 26. juni 1975 om begravelse og ligbrænding herved godkender, at der som ansøgt tillægges førstepræsten ved De gamles By og Nørre Hospital i København beføjelse som begravelsesmyndighed for så vidt angår dødsfald blandt indskrevne beboere i de nævnte institutioner.

I førstepræstens fravær på fridage, under ferie, sygdom og lignende fungerer andenpræsten som begravelsesmyndighed.

Det tilføjes, at ministeriet intet har at indvende imod, at førstepræsten bemyndiger kvartermesteren ved kapellet i De gamles By og kvartermesteren ved kapellet i Nørre Hospital til på sine vegne at underskrive de i ministeriets bekendtgørelse af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding § 6, stk. 1, omhandlede attester. De pågældende kvartermestre må i så fald ved deres underskrift udtrykkelig anføre: »Efter førstepræstens bemyndigelse«.

Opmærksomheden henledes på, at for så vidt angår dødsfald blandt beboerne på institutionen Sundholm, der er hjemhørende i Sundby sogn, er sognepræsten ved Sundby kirke fremdeles begravelsesmyndighed.

Kirkeministeriets skriv. af 11. nov. 1976

(til et kirkegårdskontor) om *et tilfælde, hvor et kirkegårdskontor måtte være berettiget til at nægte at give oplysning om et gravsteds beliggenhed. 1. kt. j. nr. 5151/0112/76.*

I skrivelse af 9. september 1976 har kirkegårdskontoret oplyst, at kontoret fra fru N.N. har modtaget en henvendelse, hvori hun udbeder sig oplysning om beliggenhed af det gravsted, hvori urnen med asken af hendes den 11. december 1975 afdøde ægtefælle O.N. er nedsat.

Det fremgår endvidere af skrivelserne, at gravfæstebrev vedrørende det pågældende gravsted er udstedt til fru P.P., med hvem O.N. ved sin død havde samlevet i ca. 30 år, og at hun har anmodet kirkegårdskontoret om, at gravstedets beliggenhed ikke må blive opgivet til andre.

Under henvisning hertil har kirkegårdskontoret udbedt sig en udtalelse fra ministeriet med hensyn til, om kontoret på det foreliggende grundlag er berettiget til at give fru N.N. den ønskede oplysning.

Landsretssagfører R.R., der er eksekutor i boet efter O.N. og advokat for fru P.P., har i skrivelse hertil af 16. september 1976 oplyst, at hr. og fru N. blev separeret ved Københavns nordre Birks dom af 19. juli 1944, men at ægteskabet ikke senere blev opløst ved skilsmisse.

Landsretssagfører R.R. har endvidere i skrivelse af 24. september 1976 bekræftet ». . . at det var O.N.'s ønske at blive begravet på et for andre end fru P.P. bekendt

gravsted. Dette blev oplyst for mig i forbindelse med vort møde forud for konciperingen af det pr. 24. oktober 1975 oprettede fælles testamente.

I anledning heraf skal man meddele, at kirkeministeriet, som sagen foreligger oplyst, må være af den opfattelse, at kirkegårdskontoret ikke bør meddele fru N.N. den begærede oplysning om gravstedets beliggenhed.

Det tilføjes, at spørgsmålet vil kunne indbringes for domstolene.

Kirkeministeriets skriv. af 18. nov. 1976

(til N.N.) om *at en inskription på en gravsten ikke er omfattet af bestemmelserne om navnebeskyttelse i personnavnelovens § 17*. 1. kt. j. nr. 5151/0501/76.

I en til justitsministeriet indsendt af samme hertil oversendt skrivelse af 8. juni 1976 har De oplyst, at Deres moder fru O.O., tidligere gift P., der afgik ved døden i april måned 1976, er blevet begravet i gravsted nr. 14-16, række E, afd. 4, på A kirkegård, hvori Deres fader, P.P. og Deres moders 2. ægtefælle, R.O., er begravet. På graven er der ifølge det oplyste anbragt en gravsten med P.P.'s navn og senere en anden gravsten med R.O.'s navn. På førstnævnte gravsten er der afsat plads til Deres moders navn.

De har endvidere oplyst, at Deres moder efter indgåelse af ægteskab med R.O. kaldte sig O.P.O., og at De derfor ønsker hendes navn anført på samme måde på den over Deres fader rejste gravsten, hvilket Deres faster imidlertid har modsat sig, idet hun ved henvendelse til stenhuggeren har forlangt, at navnet anføres som O.O. Under henvisning hertil har De forespurgt, om Deres faster er berettiget til at modsætte sig den af Dem ønskede inskription på gravstenen.

Således foranlediget skal man efter stedfunden brevveksling med justitsministeriet meddele, at da Deres faster ikke har dispositionsret over det pågældende gravsted, har hun ikke nogen medbestemmelsesret med hensyn til, hvorledes inskriptionen på gravstedet skal udformes, og da forholdet efter justitsministeriets opfattelse ikke er omfattet af bestemmelserne om navnebeskyttelse i § 17 i lov nr. 140 af 17. maj 1961 om personnavne, kan hun ej heller med henvisning til denne bestemmelse modsætte sig den ønskede inskription på gravstenen.

Det tilføjes, at sagen vil kunne indbringes for domstolene.

Kirkeministeriets skriv. af 19. nov. 1976

(til et menighedsråd) om *anskaffelse af et gravstedskartotek til et kirkegårds-kontor*. 1. kt. j. nr. 41/0002/76.

I anledning af menighedsrådets gennem overtilsynet hertil indsendte andragende af 2. november 1976 skal man meddele, at ministeriet herved godkender, at der til A kirkegårds-kontor anskaffes et gravstedskartotek, omfattende 3 kartoteksskabe med kort, for en samlet udgift af ca. 25.000 kr., jfr. det hoslagt tilbagefølgende tilbud af 9. september 1975 fra A/S Regidex, København.

Man går ud fra, at der uanset anskaffelsen af nævnte gravstedskartotek fortsat føres den anordnede kirkegårdsprotokol.

Kirkeministeriets skriv. af 22. nov. 1976.

(til en kirkegårdsbestyrelse) om *at man ikke kan give tilsagn om understøttelse til en kirkegårdsleder, der er overgået til en stilling med en tjenestemandslignende ansættelsesform, uafhængigt af de regler om understøttelse, der måtte være gældende på det tidspunkt han fratræder stillingen*. 2. kt. j. nr. 2241/0701.

Under henvisning til menighedsrådets forespørgsel i forbindelse med indberet-

ningen i skrivelse af 4. nov. 1976 om kirkegårdsleder ved A kirkegård N.N.'s overgang til tjenestemandslignende ansættelsesform skal man meddele, at den pågældende ved sin fratræden vil være berettiget til den understøttelse, som måtte være hjemlet i de på fratrædelsestidspunktet eventuelt gældende regler om understøttelse til ikke-pensionssikret personale i folkekirken, for tiden reglerne i kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 16. februar 1973, jfr. cirkulæreskrivelse af 23. september 1975. Tilsagn om understøttelse uafhængigt af de på fratrædelsestidspunktet gældende regler kan ikke gives ham.

Man må endvidere tage forbehold med hensyn til om den tid, i hvilken kirkegårdslederen har været ansat i henhold til entrepriseaftale kan medregnes som understøttelsesberettigede, da ministeriet ikke har kendskab til de vilkår, der er aftalt i forbindelse med overgangen til tjenestemandslignende ansættelsesform.

Kirkeministeriets skrivelse af 28. dec. 1976
(til en provst) om *at kirkebylærere og kirkeværger ikke kan bemyndiges til at underskrive begravelsesattester*. 1. kt. j. nr. 0131-4.

I anledning af Deres gennem biskoppen over Viborg stift hertil indsendt forespørgsel af 30. november 1976 skal man meddele, at den ved ministeriets cirkulæreskrivelse af 22. december 1975 meddelte tilladelse til, at sognepræster - om ønskes - kan bemyndige kordegnen til at underskrive de i ministeriets bekendtgørelse af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding § 6, stk. 1, omhandlede attester, ikke omfatter adgang til at meddele kirkebylærere eller kirkeværger sådan bemyndigelse, og at ministeriet ej heller finder at burde meddele tilladelse hertil.

Kirkeministeriets skrivelse af 24. januar 1977
(til N.N.) om, *at der i almindelighed ikke vil være grundlag for, at et provstiudvalg nægter godkendelse af maksimumsløn til en graver i tilfælde, hvor en pointsætning af stillingsindholdet fører til 128 points og graveren har regelmæssig tjeneste på lørdage/søndage og helligdage*. 2. kt. j. nr. 2333/0402.

Deres spørgsmål i skrivelse af 13. januar 1977 må besvares således:
Det er menighedsrådet alene, der ansætter graver ved kirken. Ansættelsen skal ikke godkendes af andre kirkelige myndigheder.
Provstiudvalget skal godkende de af menighedsrådet med graveren aftalte løn- og ansættelsesvilkår, men provstiudvalget kan næppe kræve at være repræsenteret under menighedsrådets forhandlinger med graveren. Ej heller kan provstiudvalget uden menighedsrådets tilslutning optage lønforhandlinger direkte med graveren. Der vil i almindelighed ikke være begrundelse for et provstiudvalg for at nægte godkendelse af maksimumslønnen efter cirkulære af 20. juni 1973 og graverens ansættelse og aflønning m.v. i tilfælde, hvor en pointsætning af graverens stillingsindhold efter cirkulærets regler fører til 128 points, og graveren har regelmæssig tjeneste på lørdag-søndage og helligdage.

Kirkeministeriets skrivelse af 17. februar 1977
(til et menighedsråd) om, *at kirkeministeriet er villigt til at overveje, om en stilling som kirkegårdsleder indplaceres på et højere løntrin i lønrammen på grund af hans særlige pligter i forbindelse med snerydning*. 2. kt. j. nr. 2241/0607.

Efter at man påny har overvejet, om der efter gældende regler er mulighed for at udbetale kirkegårdslederen ved A kirkegård, der er ansat på tjenestemandslignende vilkår, særligt honorar for tilsyn med snefald og snerydning på kirkepladsen skal

man meddele, at man af principielle grunde og af hensyn til konsekvenserne må fastholde den ved skrivelse herfra af 19. juli 1976 truffne afgørelse, hvorefter udbetaling af sådant honorar ikke er overensstemmende med de gældende regler. Indplaceringen af kirkegårdslederen i lønramme 19 pr. 1. april 1973 er sket på grundlag af oplysning om, at hans hidtidige lønning udgjorde: Lønning, grundhonorar 7.000 kr. årlig. Ureguleret tillæg for varetagelse af lederfunktionen på 4.800 kr. årlig.

Tillæg for snerydning og pasning af anlæg på kirkeplads, grundbeløb 800 kr. årlig. Det er imidlertid nu af stiftsøvrigheden oplyst, at sidstnævnte tillæg ikke inkluderer snerydningsforpligtelsen, for hvilken der yderligere blev udbetalt det i sagen omhandlede tillæg med et grundbeløb på 100 kr. årlig. Stiftsøvrigheden har endvidere anført, at hensyntagen til dette tillæg, ville have medført en anden indplacering af kirkegårdslederen end på lønrammens begyndelsesløntrin.

Ministeriet er under hensyn til det således oplyste villigt til at overveje, om ikke kirkegårdslederen med virkning fra 1. april 1973 bør indplaceres på et højere løntrin i lønrammen - dog således at eventuel lønefterbetaling for tiden 1. april 1973 til 31. marts 1975 kun udbetales med det beløb, som efterbetalingen måtte overstige det i dette tidsrum udbetalte særlige honorar og timebetalingen for snerydning. Til brug ved beregningen skal man bede oplyst, hvad der ialt i regnskabsårene 1972/73, 1973/74 og 1974/75 er udbetalt kirkegårdslederen vedrørende snerydningsforpligtelsen, altså såvel grundbeløbet med tillæg som eventuel timeløn.

Kirkeministeriets skrivelse af 22. februar 1977

(til et menighedsråd) om, *fra hvilket tidspunkt kirkegårdsjord undtages fra vurdering i henhold til lov om vurdering af landets faste ejendomme*. 1. kt. j. nr. 5111/0815/76.

I anledning af menighedsrådets direkte hertil indsendte skrivelse af 3. november 1976, hvori rådet har udbedt sig oplysning om reglerne for beskatning af kirkegårdsjord, skal man meddele, at statsskattedirektoratet, med hvilket man har brevvexlet om sagen, i skrivelse af 24. januar 1977 har udtalt, at et af en kirke til anlæggelse af en ny kirkegård eller udvidelse af en bestående kirkegård erhvervet areal undtages fra vurdering i henhold til § 7, pkt. 1, i lov om vurdering af landets faste ejendomme (lovbekendtgørelse nr. 363 af 1. juli 1976), når erhvervelsen af arealet til det anførte formål er behørigt godkendt, og anlægget af kirkegården er påbegyndt.

Kirkeministeriet kan henholde sig til det af statsskattedirektoratet udtalte.

Indenrigsministeriets bekendtgørelse af 7. marts 1977

om *transport af lig til eller fra udlandet*.

I medfør af § 39 i lov nr. 67 af 31. marts 1953 om karantæneforanstaltninger mod smitsomme sygdomme, som senest ændret ved lov nr. 324 af 19. juni 1974, fastsættes herved følgende bestemmelser:

§ 1. Når lig eller ligdele transporteres til eller fra udlandet, skal der medfølge et særligt dokument (ligpas). Ved transport her til landet skal ligpasset være udstedt af afsendesstatens kompetente myndighed, og ved transport her fra landet til udlandet af vedkommende embedslægeinstitution, i Københavns kommune stads-lægen. Indtil en embedslægeinstitution er oprettet i en amtsrådsreds, udstedes ligpas af vedkommende kredslæge. Bestemmelsen gælder også, hvor opgravede lig eller ligdele transporteres til eller fra udlandet.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for transport af aske til eller fra udlandet.
Stk. 3. Ligpas (LAISSER-PASSER for a corpse eller LAISSER-PASSER mortuaire), der udstedes her i landet, skal udstedes enten på dansk og engelsk eller på dansk og fransk.

§ 2. Embedslægeinstitutionen eller kreds-lægen, i Københavns kommune stadslægen, skal, forinden ligpasset udstedes, sikre sig:

- a) at alle sundhedsmæssige og administrative krav i henhold til bestemmelserne om begravelse, transport, opgravning og flytning af lig er iagttaget,
- b) at liget eller ligdelene er anbragt i en kiste, som opfylder de i § 3 og § 4 fastsatte betingelser,
- c) at kisten kun indeholder liget eller ligdele af den person, for hvem ligpasset er udstedt, samt evt. sådanne personlige ejendele, som her i landet kan tillades begravet eller brændt sammen med liget.

§ 3. Kisten skal være af et materiale, der er uigennemtrængeligt for fugtighed og indeholde et vædskeopsugende materiale, f.eks. tørvesmuld eller trækulspulver.

Stk. 2. Kisten kan bestå af enten:

- a) en udvendig trækiste, hvis sider er mindst 20 mm tykke, og en indvendig kiste af omhyggeligt sammenloddet zink, eller
- b) en enkelt trækiste, hvis sider er mindst 30 mm tykke og foret med et lag af zink.

Stk. 3. Såfremt kisten skal transporteres med fly, skal den være forsynet med en af sundhedsstyrelsen godkendt anordning til udligning af indvendigt og udvendigt tryk, og som er forsynet med et filter. En sådan trykudligningsanordning er dog unødvendig, såfremt kisten er i en sådan udførelse som angivet i stk. 2, litra a), og liget er balsameret.

Stk. 4. Såfremt dødsårsagen er en smitsom sygdom, skal den ligpasudstedende myndighed sikre sig, at kisten er i en udførelse som angivet i stk. 2, litra a), og at der i zinkkistens bund og i den udvendiges kistes bund er et lag tørvesmuld eller trækulspulver. Liget skal være indhyllet i et klæde imprægneret med 5 pct. karbolvand.

§ 4. Hvis kisten skal transporteres som almindelig forsendelse, skal den emballeres på en sådan måde, at det ikke kan ses, at emballagen indeholder en kiste, og det skal anføres, at den skal behandles med forsigtighed.

§ 5. Transporten til udlandet skal iværksættes snarest muligt og senest 8 dage efter dødsfaldet. Den ligpasudstedende myndighed kan dog tillade forlængelse af denne frist, når forholdene taler derfor.

Stk. 2. Transport af opgravede lig eller ligdele skal iværksættes umiddelbart efter, at opgravningen er afsluttet.

§ 6. Sundhedsstyrelsen fastsætter nærmere regler for udstedelse af ligpas. Ligpas udfærdiges på en særlig blanket, der er trykt ved sundhedsstyrelsens foranstaltning.

§ 7. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. april 1977.

Sundhedsstyrelsens cirkulære af 10. marts 1977

om *transport af lig til eller fra udlandet* (til embedslægerne/embedslægeinstitutionerne og stadslægen i København).

I henhold til § 6 i indenrigsministeriets bekendtgørelse af 7. marts 1977 om transport af lig til eller fra udlandet fastsættes følgende:

Under Europarådet er i oktober 1973 udarbejdet en overenskomst vedrørende transport af lig mellem stater.

Ved indenrigsministeriets bekendtgørelse af 7. marts 1977 om transport af lig til

eller fra udlandet er givet regler for, under hvilke betingelser embedslægerne/ embedslægeinstitutionerne, i Københavns kommune stadslægen, kan udstede ligpas på dansk og engelsk (bilag 1. formular nr. 1240) eller på dansk og fransk (bilag 2, formular nr. 1241).

Ved udstedelse af ligpas skal følgende regler iagttages:

1) Der skal foreligge et af en læge udstedt udskrift af dødsattest til brug for ligtransport til udlandet (formular 1237), idet den originale dødsattest skal afleveres til begravelsesmyndigheden.

2) Der skal på udskriften af dødsattesten eller på særskilt erklæring fra den attestudstedende læge foreligge oplysning om, at den afdøde ikke har lidt af smitsom sygdom. Såfremt den afdøde ved døden led af en smitsom sygdom, kan ligpas dog udstedes, når der er påført oplysning om sygdommen på udskriften af dødsattesten eller på erklæringen. Denne oplysning skal af den ligpasudstedende myndighed overføres på ligpasset.

3) Der skal foreligge attestation fra begravelsesmyndigheden for dødsfaldets anmeldelse.

4) Der skal foreligge attestation fra vedkommende bedemandsforretning for, at liget transporteres i kister, som opfylder betingelserne i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, litra a), eller en kiste, som opfylder betingelserne i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, litra b).

5) Såfremt transporten sker med fly i kister, som opfylder betingelserne i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, litra a), skal vedkommende bedemandsforretning endvidere attestere, at liget er balsameret med 3 liter 5-10 pct. vandig formalinopløsning enten indsprøjet gennem vena femoralis eller ved punktindsprøjtninger.

Såfremt transporten sker med fly, uden at liget er balsameret, skal vedkommende bedemandsforretning yderligere fremlægge attestation for, at de i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, litra a), nævnte kister eller den i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, litra b), nævnte kiste er forsynet med den filteranordning, der er foreskrevet i bekendtgørelsens § 3, stk. 3.

6) Hvis dødsårsagen var en smitsom sygdom, skal der fra vedkommende bedemandsforretning foreligge attestation for, at bestemmelserne i § 3, stk. 4, i bekendtgørelsen er opfyldt.

7) Såfremt anmodning om udfærdigelse af ligpas angår et tidligere begravet lig, skal der - foruden den i punkt 1 nævnte udskrift af dødsattest - foreligge tilladelse fra kirkeministeriet til opgravning og flytning af liget, forinden ligpasset udfærdiges.

Om den i bekendtgørelsens § 3, stk. 3, nævnte anordning gælder, at den har til formål at udligne trykdifferencer mellem lufttryk i kisten og den ydre luft, og at den skal være forsynet med et filter, der kan rense den luft, der ved trykdifferencer måtte passere fra kisten.

Sundhedsstyrelsen kan give typegodkendelse af anordningen på grundlag af en beskrivelse og afprøvning fra et teknologisk institut eller anden dertil svarende institution.

Cirkulæret træder i kraft den 1. april 1977.

Formular nr. 1240 og 1241 kan rekvireres fra firma J. Ullstad & Sønner, Kompagnistræde 10, 1208 København K. telefon (01) 12 19 92

Kirkeministeriets skrivelse af 16. marts 1977

(til et kirkegårdsudvalg) om et tilfælde, hvor *der ikke tilkom en kirkegårdsleder*

vederlag for good-will i forbindelse med kirkegårdsbestyrelsens overtagelse af den af ham drevne virksomhed med anlæg og vedligeholdelse af gravsteder på kirkegården. 2. kt. j. nr. 2241/0709.

I skrivelse af 16. august 1972 har kirkegårdsudvalget udbedt sig en udtalelse herfra med hensyn til betydningen af bestemmelsen i afsnit IV, B. 3 i kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 11. februar 1972 om løn- og ansættelsesvilkår for kirkegårdsledere og kirkegårdsassistenter for kirkegårdsbestyrelsens overtagelse af den af kirkegårdsleder for A kirkegårde N.N. drevne virksomhed med vedligeholdelse m.m. af gravsteder på kirkegårdene, når henses til de særlige bestemmelser, der findes i den forpagtningskontrakt, der er oprettet den 7. november 1956 mellem kirkegårdsudvalget og kirkegårdsleder N.N. i forbindelse med hans overtagelse af stillingen ved kirkegårdene.

Efter den citerede bestemmelse i afsnit IV, B. 3, i cirkulæreskrivelse af 11. februar 1972 skal der i tilfælde, hvor en kirkegårdsleder har været - helt eller delvis - ansat på entreprisevilkår, senest 1. april 1977 finde en overdragelse sted til kirkegårdsbestyrelsen af kirkegårdslederens aktiver vedrørende kirkegården, herunder maskiner, redskaber, kontorinventar, kartoteker m.v. og eventuel good-will, imod et vederlag, hvorom enighed skal søges opnået ved forhandling mellem menighedsrådet og kirkegårdslederen. For fastsættelse af vederlag for good-will er det - som anført i bestemmelsen - en forudsætning, at good-will'en har omsætningsværdi. Ved forpagtningskontrakt af 7. november 1956 har kirkegårdsudvalget til N.N. bortforpagtet »den af afdøde kirkegårdsgartner M.M. indtil hans død drevne forretningsvirksomhed med anlæg og vedligeholdelse af gravsteder på A kirkegård« bla. på vilkår, at N.N. (efter § 6), når forpagtningsforholdet ophører uanset af hvilken grund, skal afgive virksomheden - herunder også den kundekreds, som han selv måtte have oparbejdet - til menighedsrådene uden vederlag. Efter kontraktens § 1 ophører forpagtningskontrakten, når N.N. fratræder sin stilling ved kirkegården, hvilket sker 1. april 1977.

Under henvisning hertil skal man udtale, at da N.N.s virksomhed med anlæg og vedligeholdelse af gravsteder på A kirkegårde ikke er omsættelig, idet den efter forpagtningskontraktens § 6 uden vederlag skal tilbageføres til menighedsrådene ved kontraktens ophør, er der til virksomheden ikke knyttet nogen good-will for kirkegårdslederen af den karakter, der forudsættes i cirkulæreskrivelse af 11. februar 1972. Der bliver derfor ikke spørgsmål om vederlag til kirkegårdslederen for good-will i forbindelse med kirkegårdsbestyrelsens overtagelse af virksomheden med anlæg og vedligeholdelse af gravsteder på kirkegårdene, hvorimod sædvanligt afståelsesvederlag skal udredes for kirkegårdslederens øvrige aktiver (maskiner, kontorinventar m.m.)

Kirkeministeriets skrivelse af 18. marts 1977

(til N.N.) om *at der ikke er fastsat generelle regler for drift og udsmykning af kolumbarier, og at det derfor er overladt til kirkegårdsbestyrelsen at fastsætte vilkårene for brugen af urnepladserne i et kolumbarium.* 1. kt. j. nr. 5151/0801/76. I en til folketingets ombudsmand stilet skrivelse af 12. november 1976 har De forespurgt, om det er lovligt, at bestyrelsen for kirkegårds- og begravelsesvæsenet i A som betingelse for fornyelse af Deres brugsret til en urneplads i det nyindrettede kolumbarium i kapelbygningen på vestre kirkegård i A har stillet krav om, at De overlader udsmykningen af urnepladsen til begravelsesvæsenet mod et herfor fastsat vederlag, således at De for fremtiden alene er berettiget til på egen hånd at

pynte urnepladsen med små buketter af friske afskårne blomster og grene. Skrivelsen er af folketingets ombudsmand oversendt hertil til besvarelse.

I denne anledning skal man efter stedfunden brevveksling med A begravelsesvæsen og forhandling med justitsministeriet meddele, at der ikke i lovgivningen eller ved administrative forskrifter er fastsat generelle regler for drift og udsmykning af kolumbarier, hvilket har sin begrundelse i, at der ikke består nogen forpligtelse for en kirkegårdsbestyrelse til at etablere og opretholde et kolumbarium, ej heller selv om der på eller ved kirkegården er opført et krematorium.

Da det således er overladt til kirkegårdsbestyrelsen (begravelsesvæsenet) at fastsætte vilkårene for brug af urnepladserne i kolumbariet, ser ministeriet sig ikke i stand til at foretage videre i anledning af Deres henvendelse.

Kirkeministeriets skrivelse af 21. marts 1977

(til en advokat) om *at det, når en gravstedsbruger har fraskrevet sig retten til et gravsted, tilkommer kirkegårdsbestyrelsen at træffe bestemmelse om, i hvilken tilstand gravstedet skal henligge indtil fredningstidens udløb, herunder også at indgå aftale med trediemand om gravstedets renholdelse.* 1. kt. j. nr. 5151/1004/77.

Af Deres gennem stiftsøvrigheden over Haderslev stift hertil indsendte henvendelse af 6. december 1976 fremgår det, at Deres klient, fru N.N., Gødvad pr. Silkeborg, i 1968 erhvervede brugsretten til gravsted UD nr. 73-76 på A kirkegård i B, i hvilket gravsted urnen med asken af hendes ægtefælle O.N. samme år var blevet nedsat. Da Deres klient flyttede til Gødvad, underskrev hun den 29. september 1975 over for kirkegårdsbestyrelsen en erklæring, ifølge hvilken hun med virkning fra »1. november afstår gravplads nr. UD 73-74-75-76 til Kirkegården«.

Det er endvidere oplyst, at kirkegårdsbestyrelsen nogen tid senere modtog henvendelse fra O.N.s stedmoder, fru P.N., Hedensted, der erklærede sig villig til at afholde udgifterne ved gravstedets renholdelse og granpyntning, og at kirkegårdsbestyrelsen herefter traf bestemmelse om, at gravstedet på fru P.N.s bekostning opretholdes i sin hidtidige tilstand indtil fredningsperiodens udløb den 31. december 1978.

Under henvisning hertil har De forespurgt, hvorvidt kirkegårdsbestyrelsen har været berettiget til - uden samtykke fra Deres klient - at indgå aftale med fru P.N. om gravstedets renholdelse m.v.

I denne anledning skal man meddele, at det, efter at fru N.N. har fraskrevet sig retten til det pågældende gravsted, tilkommer kirkegårdsbestyrelsen at træffe bestemmelse om, i hvilken stand gravstedet skal henligge indtil fredningstidens udløb, og at det ikke ses, at den tidligere gravstedsbruger har adkomst til at modsætte sig, at kirkegårdsbestyrelsen indgår aftale med trediemand om gravstedets renholdelse m.v.

Det bemærkes, at det ikke mod kirkegårdsbestyrelsens benægtelse kan anses for godtgjort, at der med kirkegårdsbestyrelsen er truffet aftale om, at gravstedet i den resterende del af fredningstiden skulle henligge med grus eller græs.

Endelig bemærkes, at spørgsmålet vil kunne indbringes for domstolene.

Kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 24. marts 1977

(til biskopperne) om *dødsattester.* 1. kt. j. nr. 550-1/76.

I. Dødsattestblanketten og dens udfyldelse.

I forbindelse med gennemførelsen af lov nr. 279 af 26. maj 1976 om ligsyn m.v., som træder i kraft den 1. april 1977, er der ved justitsministeriets bekendtgørelse nr. 45

af 7. februar 1977 om dødsattester, som træder i kraft samme dato, foreskrevet *en ny blanket - formular nr. 1231 (grå)* - til brug ved lægers udfærdigelse af dødsattester.

Den ny blanket træder i stedet for de ved justitsministeriets bekendtgørelse nr. 430 af 15. december 1965 om dødsattester foreskrevne blanketter og finder således anvendelse *ved ethvert dødsfald, herunder også dødfødsel*. Vedrører dødsattesten et dødfødt barn, skal den være forsynet med et kryds i rubrikken »dødfødt«. De særlige blanketter til brug ved ligsynsmænds udfærdigelse af dødsattester er bortfaldet, idet ligsyn efter den nye ligsynslov altid skal foretages af en læge. Det gælder som hidtil, at dødsattester udleveres i tilklæbet stand og kun må åbnes af embedslægen.

Dødsblanketten indeholder 4 underskriftsrubrikker, benævnet A, B, C og D. Rubrik A skal benyttes i tilfælde, hvor lægen ikke skønner, at dødsfaldet har politimæssig interesse, og vil således være den rubrik, hvori lægen normalt underskriver. Er dødsfaldet af lægen indberettet til politiet, og er der af politiet derefter givet lægen meddelelse om, at der ikke er anledning til foretagelse af retslægeligt (medico-legalt) ligsyn, skal lægens underskrift afgives i rubrik B. Begravelsesmyndigheden kan på grundlag af en dødsattest, der af lægen er underskrevet i rubrik A eller rubrik B *tillade såvel jordfæstelse som brænding af liget*.

Ved udstedelse af dødsattest efter *retslægeligt ligsyn* - der foretages af politiet og embedslægen i forening - skal ingen af de to fornævnte underskriftsrubrikker benyttes men derimod rubrikkerne C og D, idet embedslægen underskriver i rubrik C og politiet i rubrik D til bekræftelse af, at der intet er til hinder for, at liget begravnes eller brændes.

II. Begravelsesmyndighedens kontrolvirksomhed.

A. I justitsministeriets bekendtgørelse nr. 46 af 7. februar 1977 om lægers adgang til at foretage ligsyn og udstede dødsattest er det i § 1 fastsat, at en læge ikke må foretage ligsyn og udstede dødsattest, når den afdøde:

- 1) har været lægens nuværende eller tidligere ægtefælle,
- 2) er lægens barn, stedbarn, plejebarn eller adoptivbarn,
- 3) er lægens slægtning i opstigende linie, eller
- 4) på død tidspunktet tilhørte lægens husstand.

Efter henstilling fra justitsministeriet skal man anmode de som begravelsesmyndighed fungerende præster og kordegne om at have opmærksomheden henvendt på tilfælde, hvor det af dødsattesten, dødsanmeldelsen eller de iøvrigt for begravelsesmyndigheden foreliggende oplysninger fremgår, at den dødsattest udstedende læge har overtrådt den nævnte bestemmelse, eller hvor der er grund til mistanke herom, og i sådanne tilfælde *omgående foretage indberetning til politiet* - bilagt dødsattesten, således at der kan afholdes retslægeligt ligsyn, hvis bestemmelsen er overtrådt. Forinden en ny - af embedslægen og politiet underskrevet - dødsattest foreligger, eller der er fremkommet meddelelse fra politiet om, at bestemmelsen ikke er overtrådt, må den i kirkeministeriets bekendtgørelse af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding § 6, stk. 1, omtalte attest ikke udstedes af begravelsesmyndigheden.

B. I tilslutning til den fornævnte bekendtgørelse har sundhedsstyrelsen på foranledning af justitsministeriet i cirkulære af 10. marts 1977 til landets læger henstillet, at en læge undlader at foretage ligsyn og udstede dødsattest vedrørende andre personer, som han har et særligt tilknytningsforhold til. Som sådanne særlige tilknytningsforhold nævnes slægtsskabsforhold til personer, der ikke er omfattet af

bekendtgørelsens § 1, f.eks. søskende og børnebørn, nære venskabsforhold, uægte- skabelige forbindelser, svogerskabsforhold samt tilfælde, hvor lægen er indsat i afdødes testamente eller som begunstiget i afdødes livsforsikringspolice.

Efter forhandling med justitsministeriet skal man anmode begravelsesmyndighe- derne om at medvirke ved kontrollen af, at den nævnte henstilling er overholdt, således at begravelsesmyndigheden i tilfælde, hvor den rent faktisk bliver bekendt med, at en læge ved udstedelsen af en dødsattest har tilsidesat henstillingen, *underretter embedslægen herom*. Prøvelse af anmodningen om begravelse eller ligbrænding skal i et sådant tilfælde ikke standses, medmindre der er holdepunkter for mistanke om et kriminelt forhold. I så fald skal der i stedet straks ske indberet- ning til politiet - bilagt dødsattesten, og forinden der foreligger en ny - af embedslæ- gen og politiet underskrevet - dødsattest, eller der er fremkommet meddelelse fra politiet om, at der intet er til hinder for, at liget begravnes eller brændes, må den i kirkeministeriet fornævnte bekendtgørelse af 1. december 1975 § 6, stk 1, omtalte attest ikke udstedes af begravelsesmyndigheden.

C. Det påhviler som hidtil begravelsesmyndigheden at foretage fornøden berigtig- else eller supplerer af fejlagtigt eller mangelfuldt udfyldte dødsattester, jfr. herved kirkeministeriets cirkulære af 1. december 1975 om begravelse og ligbræn- ding afsnit III, stk. 4.